

ЛИЦА ЗА МИЛИОНИ:
КРАСИМИР ДАЧЕВ

© Светослава Рудолф, *автор*
© Николай Трандев, *художник на корицата*
© Сиела Норма АД

София 2015

ISBN: 978-954-28-1722-2

Светослава Рудолф

ЛИЦА ЗА МИЛИОНИ

**КРАСИМИР
ДАЧЕВ**

 ciela

СЪДЪРЖАНИЕ

НАГОРЕ, ДО ЗВЕЗДИТЕ.....	7
КЪЩА СРЕЩУ ТОДОР ЖИВКОВ	12
КРАСИВИТЕ ЖЕНИ	21
СХВАТКА СЪС СМЪРТТА	28
ГОРИВОТО НА ДЕТСТВОТО	31
БЕЗ СПИРАЧЕН ПЪТ	35
КРАСИ КОСМОНАВТА	42
ДЪЛГАТА РЪКА НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ	58
ПЕРЕСТРОЙКАТА	60
БАСНИТЕ ЗА ЛУКАНОВ И ДОЙНОВ	63
УРОЦИТЕ НА СТАРИЯ ФАТИК	67
ГМУРКАНЕ В ДЪЛБОКИ ВОДИ	81
БЪЛГАРИНЪТ КАТО ЧУЖД ИНВЕСТИТОР	87
ДА ПРИВАТИЗИРАШ РАЗВАЛИНИ	91
СЪС СИЛАТА НА АНГЕЛ БАЛЕВСКИ	96
МЕЧТАТА „СВИЛОЗА“	100
ПРЕДАТЕЛСТВОТО	106
НЕКАНЕНАТА ГОСТЕНКА	122
ЧУДОВИЩНИТЕ ДАЛАВЕРИ С ДЪРВЕСИНА	125
НОВАТА ЕНЕРГИЯ	141
„НЯМАМ НУЖДА ОТ СЕКС“	147
МОСТ С РУМЪНИЯ	149
ДА СТЪРЖЕШ НЕБЕТО	154
СКЪПОЦЕННИ НАХОДИЩА	157
НА ПЪРВИЯ РЕД НА ПОЛИТИКАТА	158

НАСЛЕДСТВОТО	161
РОСАНА ДАЧЕВА. 100% СКОРОСТ	165

НАГОРЕ, ДО ЗВЕЗДИТЕ

В онази толкова странна нощ дълго се приготвих за вечеря в „Кемпински“.

През 1996 г. все още имах тръпка към тежкарски местенца като „Панорамата“ на „Кемпински“. Особено към салатите им с риби, раци, скариди и хайвер, които някой изкусителен сервитьор ще полее със сос от омайни подправки. Или към върховния мус от трюфели. Колкото е по-скъпо, толкова по-вкусно изглежда, нали?

Освен това там все ще се засечеш с някоя „звезда“. Не е все едно да зърнеш самата Лили Иванова на съседната маса и да ѝ кажеш „здрасти“, а тя да се изправи и да размените комплименти.

Не, не е все едно – невероятно е! От всички илюзии най-пленителни са тези от „света на богатите и известните“...

Сложих си най-високите токчета. Очакваше ме нощ със забавления и сладък снобизъм. Която мога и да забравя на сутринта.

Но изненадата дебнеше там – Краси Дачев. Изглеждаше напълно дезинтересуван към суетата наоколо. Има такива хора. Когато се появят, фалшът се разпада.

Още след първите минути проумях – пред очите ми стоеше нов, необикновен шанс за описване. Толкова необикновен, че ми отне повече от 5 години.

КРИЛЕТЕ НА ЧАЙКИТЕ

Той разказваше сериозно, макар че всички умирахме от смях, за своя бизнес с лимузините на социалната система. Лимузините от знаменитата съветска марка „Чайка“.

Черната лъскава „Чайка“, с която някога комунистическият диктатор дефилира пред простосмъртните, има особен чар. Със сребърните си „крила“ тя сякаш наистина лети – тежко, достолепно.

Докато минава край теб, залепваш очи и чувстваш съдбоносно, че няма как ти да си в нея. Никога.

В нея може да се вози един-единствен човек – Той.

След политическата промяна през 1989 г. този бизнес се оказа „исторически“. УБО (вече агонизиращият отдел „Управление за безопасност и охрана“ на комунистическия елит) бе обявил „Чайките“ за продажба. Краси Дачев се бе усетил, бе купил четири и тутакси бе продал две „Чайки“.

Но кой, мислите, би се возил публично на „Чайка“, символа на диктатурата, в момент, когато всеки даваше мило и драго, само и само да мине за дисидент?

Купувачи можеха да бъдат само селяни. Току-що се бяха замогнали, вече наричаха себе си „фермери“ и искаха да покажат, че те имат самочувствието да седнат в нея.

Всъщност ето как, съвсем ненадейно, присмехулната съдба осъществи комунистическия идеал! Тъкмо когато комунизмът си бе отишъл. Народът дойде на власт в буквалния смисъл на думата.

И така, още преди Тодор Живков да напусне този свят през 1998 г., един мощен селянин се стовари в неговата „Чайка“, размаха сребърни крила, а пепелта от пурата му посипа следите от едно безвъзвратно минало.

Първото, което видях в Краси Дачев, беше „канадската ливада“. Косата му стърчи нонстоп с всеки свой косъм. Право нагоре! Дори когато очите му са присвити от някое попътно поражение, бодлите са нащрек! Един перфекционист, жесток към другите, които не са.

Кой инвестира стотици милиони евро в една потънала икономика? Кой планира да литне до Космоса в буквалния смисъл на думата? И колко души могат да отговорят на тези два въпроса едновременно?

ВЗРИВЪТ НА СУПЕРНОВА

На 22 февруари 1950 г. в малкото градче Свищов се ражда една грандиозна амбиция. Тя прохода в уличния прахоляк, а нощем се заявява по едрите звезди над Дунава.

Когато е на 15, си купува един шпайк, защото за чифт няма пари. Обува го вместо единия си галош и... става републикански шампион по атлетика.

40 години по-късно приватизира 9 от най-големите заводи в България. Всичките в тежката индустрия, най-вече в машиностроенето – сред тях „Алуком“, „Вапцаров“, „Метаком“, „Центромет“, „Осъм“, „Коприна“ – Свиленград, „Арма“ – Лозница, и неговата страст – „Свилоза“.

Всъщност „Свилоза“, която произвежда изкуствени влакна и целулоза, е типичен случай за завод на Краси Дачев. Ако в края на XX век тя е гробница за стари машини, в началото на XXI вече е пазарен лидер на Балканите.

През 2007 г. заради модернизацията министърът на икономиката Румен Овчаров връчва на завода сертификат „Инвеститор първи клас“.

– „Инвеститор първи клас“ – какво значи? Чувала съм, че се дава за проект над 70 милиона лева?

– Нищо не значи! Мога тапети да си направя от такива сертификати.

Само ще ти кажа, че на Агенцията за инвестиции бюджетът е 10 милиона. Като си инвеститор първи клас, те трябва да ти направят инфраструктурата, пътя да ти направят, да ти прока-

рат тока и водата. А само една подстанция, която сега аз сам ще построя и ще я подаря на НЕК, струва 10 милиона.

Те раздават 50 сертификата годишно и се снимат с тоя и оня, а нямат пари да се обръснат!

ЕРОТИКАТА НА ПАРИТЕ

Бях чувала легенди за състоянието на Краси Дачев. Легендите изглеждаха още по-мистериозни поради факта, че самият той изобщо няма вид на богаташ.

– На каква стойност е оценено цялото имущество, което притежаваш като фабрики и активи? Някъде пишат 250 милиона, другаде 450?

– Сигурно 300 милиона евро. Даже по-малко от 300 милиона, 200-250 максимум. И това е моята сантиментална стойност. Ако тръгне някой да купува сега, в кризата, и 10% от това може да не даде.

– Е!... Имаш ли самочувствие, че си богат човек?

– Парите въобще не ги мисля, въобще не ме интересуват! Те са инструмент. Нито златото, нито парите ме възбуждат. Тотално не ме интересуват.

Помня, един приятел беше главен касиер на БНБ. Отивам, а той сложил на масата ей такова голямо кюлче злато. Вика:

„Виж, това е 16 килограма. Не го търкай по бюрото, защото остава. 99,9999 проба...“

Аз го гледам и грам вълнение нямам!

– Нямах ли пръстени, часовници?

– Имам, но някъде стоят. Всякакви имам.

– Но си искал да станеш богат?

– Всеки иска да стане богат.

– В смисъл казваш си: „Колко мразя тази мизерия! Не искам вече да съм без пари!“

– Да, цял живот съм бил така. От малък съм нямал. И съм свикнал и да имам, и да нямам.

– Мразиш ли бедността?

– Да я мразя? Не се замислям за нея. Защото, за да си беден, трябва да не бачкаш. В тия времена на страхотни възможности бачкаш ли, ще успееш.

Никой не може да ме убеди, че бедният се ражда беден. Ето, аз съм се родил беден. Ходил съм с години в комшиите да гледам телевизия...

Стимул за мен е самият проект. И трябва да знаеш, че тия „проекти“ управляват живота ми. Както се казва в поговорката – „Когато имаш едно нещо, и то те има“.

Не ми трябват пари за самия мен! Някой път стоя с 5 лева в джоба с месеци и се смачкват. Аз не ходя, аз не харча. Мен ме кефи да направя нещо! Естествено, зад него стоят и пари. Но парите като самоцел – не!

Често не мога да спя, хваща ме безсъние... Спомням си например 97-а. Сутринта курсът на лева е един, вечерта не знаеш какъв ще е. Днес трябва да похарчиш всичко, защото утре няма да има стойност. Беше страхотно време! Не можеш да прочетеш в буквара какво да правиш.

И сега си мисля, че съм един щастлив човек! Никога не съм си представял, че ще имам такъв живот. Че ще успея да направя толкова много.

КЪЩА СРЕЩУ ТОДОР ЖИВКОВ

Как да разкажеш цял един живот за няколко часа? Как да го опишеш в няколко страници?

Оказа се, че да разговаряш с Големите в бизнеса няма нищо общо с обикновеното интервю, при което питаш кой, кога, къде, как и защо.

Чувствам се като човек, който знае само азбуката, а трябва да реши кръстословицата на века.

Търся опора във фактите, до които предварително съм се добрала. Но те изфучават като кърфишеци.

Търся слабите места. Но виждам колко е безсмислено. Защото в тези хора има двигател с огромна вътрешна мощ. Те влизат в състезанието така целеустремено, че нищо на света не може да ги спре. Като шампионите, които дори не знаят имената на последните отзад... А ние успяваме само да завъртим глави, за да ги проследим с очи.

Краси Дачев се съгласи да ни приеме няколко пъти – в офиса и вкъщи. Странна разлика – офисът му на бул. „България“ е възтесен, начупен и скосен отвсякъде. А къщата му в Бояна – артистична, с прозорци от небето до земята. Гората е поканена вътре.

На прочутата улица „Секвоя“ е. Тук не може да попадне всеки, със сигурност. Само на 100 метра от вилата на бившия Първи, Тодор Живков.

Уговаряхме се няколко пъти. Няколко пъти той отлагаше. Накрая една неделя с фотографа Оги Панов бодро дадохме газ натам. Но Краси Дачев ни отвори уморен и раздразнено каза:

– Нали няма да почваме с интервюто днес?

Когато влезеш в пространството на Краси Дачев, се оглеждаш с отворена уста. Целите стени са в картини. Плътено, от горе до долу.

– Купувам всичко независимо от автора.

Казва го просто така, за да успокои ефекта. Но е ясно – ху-
дожниците са имена.

– Удивително!

– Исках да си имам къща и за мен да си я направя. Когато я
започнах, няха достатъчно пари...

– Коя година бе това?

– 1996-1997 година, когато купувах първата фабрика. По-
крих къщата и там ми свършиха парите. Нямаше дюшеме. По-
сле няколко години редихме паркет, ние си ги редихме. В на-
чалото само кухнята беше готова и спалнята горе...

И една маса. Исках да има една голяма маса, здрава, поне
3 метра. Иди да я видиш – масата е толкова дебела, че 6 човека
едва я вдигат. От тиково дърво, докарах я от Индонезия.

Защото цял живот бях по квартири и като седнех на масата,
вечно ѝ се клатеха краката. Казах си – някога, като забогатеея,
ще си сложа една маса. Дори и къщата да падне, тя да е желяз-
на!

– Първото ти собствено жилище ли е?

– Първото. Живях по квартири – до 50-ата си година, пред-
ставяш ли си?!

– Как намери точно това място?

– Пак от моя максимализъм.

Начинът, по който Дачев открива мястото, не е случаен,
разбира се. Помага му неговият приятел Пламен Кубадински,
син на един от най-силните хора при соца – Пенчо Кубадински.

Бай Пенчо, бивш партизанин, член на Политбюро на ЦК
на БКП и зам.-председател на Министерския съвет, умира ско-
ро, през 1995, на 78-годишна възраст. Но по времето, когато
в Бояна пристига Краси Дачев, той все още е жив, колоритно
бърчи рунтавите си вежди и разказва всякакви истории, най-
вече свързани със социалистическото строителство и изграж-
дането на инфраструктурата в България.

Най-важно е локейшънът, защото после можеш да строиш, да пристроиш и да направиш 5 различни къщи, но мястото не можеш да промениш.

И Пламенчо Кубадински, синът на Пенчо Кубадински, който сега ми е съсед, знаеше, че търся място в този район. Исках тук, в тази отсечка от 200 метра, да ми бъде къщата. Той ми се обади, че са реституирали мястото. Казах му:

– Пламски, ако ми помогнеш да го купя, ти ще си архитектът!

Седнах, говорих с хората и им дадох безумни мангизи на ония времена, защото бях амбициран тук да живея.

Купих го и Пламен проектира. Той предложи едни колонни, едно стълбище като за резиденция, каквито бяха модерни тогава. Казах му:

– Приятелю, няма нищо общо с моята идея.

Както виждаш сега, къщата ми е непривлекателна откъм улицата. Нищо и половина! Тя е обърната към себе си, към двора. Улицата не ме интересува въобще. Натам гледа кухнята – като миеш чиниите, можеш да гледаш улицата. Имам прозорец към София от втория етаж. Но не искам София! Искam да гледам природата.

– Тодор Живков виждал ли си го? Пенчо Кубадински?

– Да! Много неща си спомням, много. Аз съм ходил акъл да взимам от тях. По онова време те бяха презрени, низвергнати. Тогава, когато никой не искаше да ги вижда, аз си говорех с тях по съседски за неща, които никъде нямаше да прочета и науча.

– Ходеше им на гости?

– Да, ходех да се обогатявам! Даже беше гордост за мен, че са ми обръщали внимание.

Защото са хора с много висока камбанария, с висок хоризонт. Мъдри хора – злепоставени и оклеветени. Много знаеха, много информация можеше „да се открадне“ от тях.

– За бай Пенчо?

– Веднъж си позволих да ги критикувам, че не са взимали интелигентни, разумни и модерни кадри, за да инвестират в тях, а са издигали само партийци. Той каза:

„Абе, шефе, ти мислиш, че е лесно да се намерят добрите кадри ли? Че не сме ги търсели ли? Има хиляди случаи, където инвестираш в такива хора и после те изцапват гащите.“

Веднъж примерно решават да цивилизоват един шеф на АПК¹.

Той все се оплаквал – днес, че прекалено пече слънце, утре, че вали дъжд.

И Кубадински му казва:

– Сега ще те пратим 6 месеца в Швеция. Да видиш как хората правят земеделие при екстремни условия, зад Полярния кръг. И не се оплакват! А ти си в Добруджа, на най-златното място, и все нещо не ти е в ред.

Като се връща оня в България, Кубадински го вика:

– Я, кажи сега какво ти направи впечатление в Швеция?

Онзи се хили:

– Абе, другарю Кубадински, то швеците се е...т голи, бе!

Това му е направило впечатление! Защото в тяхната махала на село не се събличат, а само се разкопчават и айде!

– Пенчо Кубадински ми разказваше например как са купували от чужбина расови животни и семена... Много интересно! Независимо че са били стагнирани идеологически, те са се опитвали да развиват държавата!

– А за Тодор Живков?

– Ходих при него, когато след 89-а бяха обвинили бившия министър Стоян Овчаров, че е подписал заповедта на Тошко Славков държавата да финансира обучението му в Швейцария. И аз като юрист отидох, за да се опитам да помогна с нещо.

¹ При социализма АПК, т.е. аграрно-промишлен комплекс е селскостопанско обединение за животновъдство, полеводство и техника на огромна територия. – Бел. авт.

Защото тогава Стоян Овчаров беше министър на финансите. Министърът на финансите осигуряваше финансово обучението на студентите и докторантите в чужбина. Но всеки от тях преди това взимаше изпити в съответния ВУЗ, а после и допълнителни изпити в Комитета за наука и технически прогрес.

По онова време комитетът утвърждаваше списъка с хората, които могат да следват навън, и този списък се даваше на министерството за финансово обезпечаване. Министърът не решаваше кой да отиде. И заради това след Десети тръгнаха да го вкарват в затвора.

Стоян ми разказа веднъж, когато бях у тях, как дошла при него заповедта за Тошко Славков. Отстрани пишело със зелено мастило: „Внук на другаря Тодор Живков“. За да не стане някакво недоразумение!

Заповедта била за четири години. Но понеже на министерството все не стигали парите, Стоян написал – да отпуснат само 40 000 франка за една година, а не 160 000 франка за четири години. Защото той е внук на Живков и за него следващата година винаги ще се намерят пари. А сега – дай да отиде още някой друг!...

И заради тази една година демократите искаха да го пратят в затвора.

И аз ходих при Тодор Живков, но той ми каза:

– Аз не мога да помогна с нищо, защото това не е към моя процес!

С неговия хумор съм умирам от смях!

Веднъж се връщам от Свищов и минавам покрай Кремиковци. А бяха казали, че ще вкарат Живков, докато беше под арест, в общежитието на Централния затвор в Кремиковци. И му викам:

– Господин Живков, още Ви имат страха! Минавам покрай Кремиковци, то вали дъжд като из ведро, а там слагат асфалт към общежитието!

Тоест че имат рефлекс от едно време – преди Тодор Живков да отиде някъде, се асфалтираше пътят.

А той ми разказва майтапи от ареста му на „Развигор“².

– Ха-ха-ха! На „Развигор“ като ми предлагат кафе, даже ми го правят от кафе!

Или пък питал съм го за дисидентите. За сатирика Радой Ралин и т.н. Той вика:

– Какви дисиденти? Аз не съм ги оставил един ден без заплата!

– Близката история и политическите интриги за мен са интересни само като за външен наблюдател. Забавлявам се с тях!

– Двамата проявиха ли някаква болка пред теб?

– Дълбоко бяха обидени накрая. Защото венецът на кариерата им... това, което са строили 40 години, се разруши и разграби. И вечно ги плюят! Това е много смешно.

И на мен ми се е случвало!

Веднъж например се събра випускът ни в Свищов и организаторката каза:

– Кувертът е 4 лева и 70 стотинки, да не забравиш да ги изпратиш?

Аз забравих, естествено. Тя пак звънна:

– Ти ще идваш ли, защото кувертът е 4 лева и 70 стотинки?

Аз пак забравих и тя ми се обади трети път. При което аз полудях:

– Кажй ми колко е цялата сметка и не ме занимавай повече!

– 2 000 лева.

– Аз ще ги платя! Дай ми сметка къде да ги преведа и спри да ми се обаждаш и да ми губиш времето с тия 4 лева и 70 стотинки.

² На ул. „Развигор“ в София е било комунистическото Главно следствено управление, което остава там още няколко години и след 1989 г. – Бел. авт.

Същия ден минах през фабриките в Ловеч и Плевен на път за Свищов, където щеше да е срещата с випуска, и ми бяха дали две заплати. Съвсем случайно имах в себе си пари, защото аз не нося такива суми. И преди вечерята поисках да разбера има ли някакви разлики в плащането. Те казаха:

– Ами всъщност цялата сметка е 3700 лв...

– Нали беше 2000?

– Да, но организаторите, като разбраха, че Вие ще плащате, поръчаха още много неща...

Вечерта хората пиха по една ракия и взеха да говорят. И един възмутен съученик се нацупи:

– Абе, какъв е тоя Дачев, че плаща цялата сметка? На какъв се прави? Какво иска да покаже?

А аз тогава бях купил „Осъм“ и реших да почерпя за адет.

Е, добре, като не искаш Дачев, плати си куверта! Но е много глупаво да отидеш с моя куверт, да го изядеш и да говориш против мен!

Същото става и в държавата. Взимат и разграбват нещо, което друг го е правил, и плюят в това време! Плюй, ама не взимай това, дето друг е направил!

От дума на дума разбирам, че долу, в гаража на Дачев, са някои от уникалните му автомобили. Слизаме. Пулманът му е „hand made“ (от англ. „ръчна изработка“), с хладилник и факс...

Докато аз се захласвам, Дачев провежда, ръкомахайки, безкраен разговор на италиански. Сещам се – с магната Едуардо Миролио, който бе купил от него фабриката за текстил в „Свилоса“.

– Къде си учил всичките тези чужди езици?

– От зор. Никога не съм учил чужд език. И италианския така го проговорих, и английския. Неволята е най-добрият учител.

– В Гърция нали имаш цял комплекс от къщи, не една? Не ги продаваш?

– Да, имам. Не ги продавам, само купувам.

– Две яхти си държиш там, доколкото знаеш?

– Да, сега ще продам и двете и ще купя една по-голяма. Макар че миналата година съм бил един-единствен ден на яхтата в Гърция – да я преместя от едно пристанище в друго.

– Бях останала с впечатление, че редовно си ходиш на яхтата?

– Глупости! Един ден! Отидох вечерта, сутринта я преместих и следобед се върнах.

– Е, защо? Какво е това?

– Нищо и половина!

– Мислех, че цяло лято загаряш на нея?

– Нищо подобно! Не съм я виждал нито лятото, нито зимата. А другата във Варна – не съм я пускал даже 3 години на вода.

– Ех, луксозният живот на богатите!

– Да, като кучета живеем!

– Оплакваш ли се?

– Не, да си ме чула някога да се оплаквам? Мен ме е яд, че можем да бъдем много по-добре и не става! Тази неудовлетвореност ме дразни – че съм постоянно неудовлетворен!

– Ама, ти си си такъв по природа.

– Явно!

– Чух, че хеликоптер си купил?

– Не, отказах се. Продадох си къщата над Киноцентъра, която имаше хеликоптерна площадка...

– В която сега живеят семейство Баневи?

– Да. Видях, че за мен няма смисъл.

Имала съм щастието да видя тази наистина приказна къща. Разположена на 30 декара над самия Киноцентър, тя прилича на дворец на някой кралски братовчед.

С хеликоптерна площадка отпред, виеща се алея за автомобили и гледка, докосната от Бог, когато е бил в прекрасно настроение... Вечер, осветена с безброй лампи, прозорци и про-

жектори, тя грее като новогодишна елха – винаги. Двайсетина стаи долу и още толкова горе...

Само някой като Краси Дачев би продал това неземно място. Оказа се, че никак не се е колебал.

Купил мястото за фирмена резиденция от вдовицата на известния в началото на 90-те собственик на „Маркос мюзик“ Марко Марков³. Искал да събере всичките си служители на едно място. Да имат специална голяма кухня, където да се готви топла храна всеки ден. Но един ден подчинените му го ядосали, защото губели пари. В същото време Николай Банев, който дълго го врънkal за къщата, му предложил добра цена...

– Коя от колите на Джеймс Бонд имаш?

– Един „Астън Мартин“. Тя не може да се кара в България, защото е добре само когато се движи бързо. Продадох я.

– Какво стана с другите коли?

– Е, имам, не е като да нямам...

– Още ли ги колекционираш?

– Не колекционирам, просто, ако видя нещо, което ми grabbed не омото...

– Сега колко са?

– Не ги знам, не ги броя. Сигурно 20–30.

– Къде ги държиш?

– На различни места. Когато имат проблеми, ги ремонтира един мой роднина в Свищов.

– Караш ли ги?

– Не. Някой ден ще ми потрябва пространството и ще ги подаря на тоя, на оня.

³ Той гравитира около босовете на силовата групировка СИК. Разследван е за производство и търговия с пиратски компактдискове. „Самоубиват“ го през 1998 г. – Бел. авт.